

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

ART, URBANISME I PODER

Coordinació: OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO

Any acadèmic 2020-21

Informació general de l'assignatura

Denominació	ART, URBANISME I PODER			
Codi	100044			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Història de l'Art i Gestió del Patrimoni Artístic	3	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	2	4	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO			
Departament/s	HISTÒRIA DE L'ART I HISTÒRIA SOCIAL			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Hores presencials: 60 hores Hores no presencials: 90 hores			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Explicacions classes magistrals: Castellà Material docent (presentacions classes): Català Lectures: Català, castellà, francès, anglès o italià			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO	juanantonio.olaneta@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

L'estudi de la ciutat com a element clau de la cultura i societat occidental antiga i medieval, i dels aspectes polítics, econòmics, socials i culturals que han determinat l'entramat urbà a Occident. Mitjançant l'anàlisi de casos d'estudi, es realitzarà un recorregut per diferents cultures i entorns geogràfics. Així, s'estudiarà la polis grega, especialment Atenes, com a marc de reflexió d'una nova organització de l'ordenació urbana i del desenvolupament i expansió de la cultura hel·lènica. S'analitzarà la ciutat romana com a espai del poder civil i fonament del concepte urbà, hereu de l'urbanisme grec. Durant l'antiguitat tardana es prestarà atenció a la transformació de Roma resultant de l'oficialització del cristianisme i al sorgiment de noves capitals. Finalment, s'aprofundirà en la convivència dels centres de poder religiós i civil en la ciutat medieval, i en l'adaptació dels nous espais urbans a les ciutats tardorromanes preexistents.

Objectius acadèmics de l'assignatura

A través de l'estudi de casos, d'època antiga i medieval, l'estudiant coneixerà la interrelació entre l'organització de la ciutat, la implantació i desenvolupament dels centres del poder i la seva evolució en aquests períodes, i algunes de les empreses d'art i arquitectura més importants. Els objectius específics són:

- Conscienciar a l'alumne que la Història de l'Art, com a disciplina científica, té entre els seus principals camps d'acció l'estudi històric de la ciutat i la seva forma urbana
- Relacionar l'evolució de la ciutat amb els aspectes polítics, econòmics, socials i culturals de la civilització en la qual es desenvolupa
- Valorar la ciutat com la major i més complexa manifestació cultural i artística de la civilització
- Conèixer l'estreta relació existent entre els grans projectes artístics imperials o principescos, episcopals o papals i la seva ubicació a la ciutat i el seu entorn urbanístic
- Assimilar com l'Art ha estat utilitzat per establir, desenvolupar i mantenir les estructures de poder a les ciutats
- Familiaritzar-se amb la bibliografia sobre tema

Competències

- Aplicar els coneixements a l'elaboració i defensa d'arguments i a l'anàlisi de casos d'estudi
- Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants per a reflexionar respecte a temes d'índole social, científica o ètica
- Desenvolupar una visió crítica dels processos bàsics de la metodologia científica en la Història de l'art
- Desenvolupar els coneixem en Història de l'Art aplicats a la comprensió del context històric i social
- Planificar i gestionar el temps per a la presa de decisions i desenvolupament de tasques individuals i en entorns de treball en equip
- Desenvolupar destreses instrumentals aplicades a la Història de l'Art
- Reconèixer de forma crítica les coordenades espai-temporals (diacronia i sincronia) i dels límits i interrelacions geogràfiques i culturals de la Història de l'Art
- Identificar i reconèixer les diferents visions diacrònica regional i global dels fenòmens artístics territorials, així com les relacions entre centre i perifèria

Continguts fonamentals de l'assignatura

- Introducció a l'assignatura: El poder i el seu lligam amb l'urbanisme i l'art
- 1. Les polis gregues: Atenes
- 2. La ciutat romana: la ciutat com a espai del poder
  - a. Introducció: model de ciutat, edificis, infraestructures
  - b. La Roma de la Monarquia i la República
  - c. La Roma imperial
  - d. Barcino i Tarraco
- 3. Ciutats de l'antiguitat tardana: Roma i les noves capitals imperial
  - a. Introducció
  - b. Roma a l'Antiguitat tardana
  - c. Ravenna
  - d. Constantinoble
- 4. La ciutat medieval: l'espai del bisbe, l'espai del príncep
  - a. Introducció
  - b. Constantinoble
  - c. Les ciutats catalanes: Barcelona, Girona i Lleida - Sessió pràctica

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura consistirà en:

- **Lliçons magistrals teòriques** en les quals se seguirà el programa de continguts. Seguint el fil conductor del programa, s'anirà analitzant de forma detallada, i a manera de casos d'estudi, l'evolució urbanística d'Atenes, Roma, Constantinoble i altres ciutats rellevants, durant el període objecte de l'assignatura, prestant especial interès en l'impacte que en la mateixa van tenir les dinàmiques de poder.
- **Classes pràctiques de repàs i revisió de continguts**, en les quals s'utilitzaran aplicacions de mòbil específiques per a aquest tipus d'activitats, així com exercicis pràctics, individuals i en grup.
- **Classes pràctiques** que consistiran en l'anàlisi, en classe i per grups, de certs casos d'estudi. Després del treball inicial, es posaran en comú les conclusions.
- **Treball individualitzat tutoritzat** avaluable sobre un cas d'estudi. Es lliurarà el text i es realitzarà una presentació en classe.
- **Participació activa a classe i al fòrum** del campus virtual, en el qual els estudiants podran comentar temes relacionats amb els continguts de l'assignatura, iniciar debats sobre algun aspecte concret, o informar d'assumptes que considerin d'interès per a la resta de la classe.
- **Seminari** "Converses d'Història de l'Art i de Patrimoni Cultural".
- **Tutories**, tant vinculades amb el treball individual, com a qualsevol tema de l'assignatura. Les tutories es realitzaran per videoconferència.
- **Exàmens**: hi haurà dos exàmens presencials a l'aula.

Les classes s'impartiran de forma virtual i síncrona (encara que puntualment algunes sessions poden ser asíncrones) fins que la situació de la pandèmia permeti la realització d'una docència presencial continuada.

Activitat	Hores presencials	Hores presencials amb docència a distància	Hores no presencials
Classes magistrals	21	15	42
Classes pràctiques	-	2	-
Classes pràctiques de repàs	-	-	4
Seminaris	-	10	2
Treball	-	3	40
Tutories	-	3	2

Avaluació	-	6	-
TOTAL	21	39	90

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Encara que es publicarà al campus virtual un cronograma detallat amb la planificació de les classes i els continguts a desenvolupar, les dates més significatives són:

- Classes teòriques i pràctiques d'aula: els dimecres de 11:30 a 14:30.
- La presentació oral dels treballs tindrà lloc el 23 de juny
- El primer examen parcial serà el 28 d'abril.
- El segon examen parcial serà el 16 de juny.
- Les tutories obligatòries per a la realització del treball seran:
  - 1ª entre el 17 de febrer i el 31 de març
  - 2ª entre el 31 de març i el 16 de juny

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura es basarà en els següents criteris:

1. **L'assignatura s'avalua per AVALUACIÓ CONTINUADA. Per tant, NO HI HA RECUPERACIÓ DE LES PROVES PER SEPARAT.**

2. **Les proves avaluables són:**

a. Un **treball individual** a realitzar al llarg del quadrimestre. **20%** (tutories 5% + treball escrit 15%).

1. El tema del treball serà triat i decidit conjuntament entre l'estudiant i el professor en les tutories.
2. El treball consistirà un estudi sobre l'evolució urbanística d'una ciutat, fent referència, de forma especial, als espais i monuments vinculats al poder. En el treball s'han de treballar, almenys, dos períodes diferenciats.
3. El treball s'avaluarà tant pels continguts com per la metodologia, a la qual s'hi dedicarà unes classes a inicis del quadrimestre.
4. L'objectiu del treball és adquirir el màxim d'informació rellevant relacionada amb els continguts de l'assignatura, que cal reflectir en una presentació oral i en un text escrit.
5. El treball escrit tindrà 21.000 caràcters (espais inclosos) com a màxim. Això equival a unes 10 pàgines escrites, de 2.100 caràcters (incloent-hi els espais) aproximadament (interlineat d'1,5 i cos de lletra 12, per exemple). L'aparell gràfic i la bibliografia es consideraran a part. Es lliurarà a tot tardar el dia de l'últim examen.
6. S'avaluaran les sessions de tutoria que l'estudiant haurà de fer (un mínim de 2): la preparació dels materials, l'avenç respecte de la tutoria anterior, la presa de notes, etc.
7. Es considerarà automàticament com NO APTE, sense necessitat de valorar els seus continguts, qualsevol treball que realitzat per còpia sistemàtica de materials bibliogràfics o en xarxa, i que, per tant, pugui ser considerat, totalment o parcialment, com un plagi.

b. **Presentació oral** de l'anterior treball, que es portarà a terme al final de l'assignatura de manera virtual (tret que les condicions de la pandèmia permetin la presencialitat). **10%**

- La presentació oral durarà com a màxim entre 10-15 minuts (depenent del nombre de treballs), amb la corresponent presentació d'imatges. S'avaluarà la capacitat de síntesi, d'expressió oral i de presentació estructurada dels continguts.

c. **2 exàmens parcials. 25% + 25%** (28 d'abril i 16 de juny)

d. **Participació activa en fòrum** del campus virtual. **10%**

e. **Assistència i informe Seminari** "Converses d'història de l'art i del patrimoni cultural". **10%**

En la correcció dels exàmens i del treball es tindrà en compte no només els continguts, sinó també la presentació formal, la redacció i les faltes d'ortografia.

Nota: Els estudiants que combinin els seus estudis amb una feina a temps complert tenen dret a demanar avaluació alternativa única en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres. En aquests casos, es farà un examen final amb els continguts del programa (**65%**) i el mateix dia s'entregarà el treball (**35%**).

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

- [BENEVOLO, Leonardo. *La ciudad europea*. Barcelona: Crítica, 1993.](#)
- ZANKER, Paul. *La città romana*. Roma-Bari: Laterza. 2013
- [CONCINA, Ennio. *La città bizantina*. Roma-Bari: Laterza, 2003.](#)
- [GROHMANN, Alberto. *La città medievale*. Roma: Laterza, 2003.](#)
- [ZANKER, Paul. *Augusto y el poder de las imágenes*. Madrid: Alianza Editorial, 1987.](#)

Bibliografia complementària

- MORACHIELLO, Paolo. *La città greca*. Roma-Bari: Laterza. 2008
- [KRAUTHEIMER, Richard. *Tre capitali cristiane: topografia e politica*. Torino: Einaudi, 1987.](#)
- [Eco, Umberto \(coord.\). *La Edad Media. I. Bárbaros, cristianos y musulmanes*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2015,](#)
  - SCHIAVI, Luigi Carlo. "Los espacios arquitectónicos", pp. 653-672
  - POLLIO, Giorgia et alii. "Monumentos y ciudades", pp. 673-700
- [MUMFORD, Lewis. *La ciudad en la historia. Sus orígenes, transformaciones y perspectivas*. Logroño: Pepitas de calabaza, 2012 \(1966\).](#)
- [GROS, Pierre i TORELLI, Mario. *Storia dell'urbanistica. Il mondo romano*. Bari: Editori Laterza, 1988.](#)
- [CONNOLLY, Peter i DODGE, Hazel. *La ciudad antigua. La vida en la Atenas y Roma clásicas*. Madrid: Acento Editorial 1998.](#)
- [Ancient Athens 3D.](#)
- [Digitales-forum-romanum.](#)
- [Byzantium 1200.](#)